

BOEKBESPREKINGEN

EINAR HALS. *Fluorescence microscopy of developing and adult teeth, supplemented by investigations with ordinary, polarizing and phasecontrast microscope*. Oslo 1953, Norwegian Academic Press.

De fluorescentiemicroscopie heeft na een periode van bloei in vorige decennia een tijdlang een sluimerend bestaan gevoerd. Zo nu en dan echter neemt een onderzoeker weer eens zijn toevlucht tot deze methode, die, hoewel hij gecompliceerder is dan de gewone microscopie, voor bepaalde toepassingen de voorkeur verdient.

Zo heeft men fluorescerende kleurstoffen leren kennen als gevoelige reagentia op de ladingstoestand van eiwitten in de weefsels. Men kan ermee „zuur” en „basisch” reagerende eiwitten onderscheiden. Deze methode vormt de hoofdschotel van Hals' zeer uitvoerige en consciëntieuze studie van zich ontwikkelende en volwassen tanden.

Een reeks duidelijke schema's en goed gelukte in kleuren weergegeven microphoto's illustreren dit deel van het werk. Duidelijk blijkt welk een verscheidenheid van aspecten de weefsels van het zich ontwikkelende element kunnen bieden, wanneer men de goede fluorescerende kleurstoffen kiest en de omstandigheden, waaronder zij inwerken, beheerst. Toch kan men zich niet aan de indruk onttrekken, dat wij nog te weinig weten van de achtergrond van deze kleureffecten om er veel wijzer van te worden.

Veel meer werk is allerwegen verzet op het terrein van de polarisatiemicroscopie. Dr. Hals heeft ook deze wel gefundeerde techniek aangewend bij zijn onderzoek en hij meent argumenten gevonden te hebben, die de opvatting van Diamond, Weinmann e.a. over de mineralisatie van het glazuur weerleggen. Het zal van het grootste belang zijn deze discussie verder te volgen.

De oude vraag of de organische substantie in het glazuur verwant is aan de hoornlaag van de opperhuid is door de schrijver ook in onderzoek genomen. Hij is echter nauwelijks nader tot een beantwoording gekomen, omdat — zoals de auteur zelf opmerkt — een overeenkomst in kleurbaarheid nooit een chemische overeenkomst garandeert.

Het nauwgezette verslag van de talloze experimenten wordt aangevuld door een uitvoerige literatuuropgave. Dr. M. T. Jansen

---

ANDRESEN, HÄUPL, PETRIK. *Funktionskieferorthopädie*. 5. Auflage. (Dit boek moet worden beschouwd als een herdruk van het werk met gelijknamige titel van V. Andresen en K. Häupl, Joh. Ambr. Barth Verlag, München, waarvan voorgaande uitgaven verschenen in 1936, 1939, 1942, 1945). 218 blz. 431 afb. D.M. 29.50.

Na de dood van V. Andresen, die, in navolging van Kingsley, de grondvorm heeft ontwikkeld van een apparaat, dat geschikt is voor de functionele kaakorthopaedie, heeft Häupl in samenwerking met Petrik deze vijfde druk verzorgd.

Häupl en Petrik hebben er naar gestreefd het boek meer de vorm van een

leerboek te geven. Zo is een gedeelte van het boek (ongeveer één derde) gewijd aan de ontwikkeling van het kauwsysteem, de oorzaken van gebitsafwijkingen en het stellen van de diagnose (modelanalyse en cephalometrisch onderzoek). De belangrijkheid ontleent dit leerboek evenwel aan een uitvoerige beschrijving van de toepassing van de functionele kaakorthopaedie. De lezer kan door het bestuderen van het betreffende hoofdstuk, waarin vele zeer instructieve fotografieën zijn opgenomen, een nauwkeurig beeld krijgen van de constructie van het door Andresen, Häupl en Petrik gebruikte apparaat, de activator.

De auteurs geven op grond van door hen behandelde gevallen een opsomming van de diverse afwijkingen, die met de activator, eventueel voorzien van labiale bogen, schroeven en geleidingsdraden, kunnen worden gecorrigeerd.

Een aantal fotografieën van gebitsmodellen voor en na de behandeling dienen ter illustratie.

Referent heeft het voorrecht gehad persoonlijk te *Innsbruck* (Häupl) en *Wenen* (Petrik) de mooie resultaten aan modellen en patiënten te mogen beschouwen en kan getuigen, dat de opgenomen gevallen slechts een klein gedeelte vormen van de „behandelingssuccessen” van de auteurs. Enige van deze illustraties dienen om de betekenis van de functionele kaakorthopaedie aan te tonen bij de prophylaxe, bij de marginale parodontitis en bij de prothetische en chirurgische tandheelkunde. Bovendien is een hoofdstuk opgenomen over de waarde van extracties als hulpmiddel bij de correctie van kaakorthopaedische afwijkingen. Het boek besluit met een verslag van de onderzoekingen van Häupl in samenwerking met zijn assistent Psansky betreffende de histologische veranderingen van parodontium en kaakgewricht bij behandeling met de activator.

Dit is de korte inhoudsopgave van een boek, dat men iedere practicus, die zich interesseert voor de functionele kaakorthopaedie, ter bestudering kan aanbevelen.

Februari 1954

M. de Boer, Utrecht

Dr. J. T. BUMA. *Sociaal-medische perspectieven*. H. E. Stenfert Kroese N.V. Leiden 1953.

Tegen welke achtergrond wij onze dagelijkse werkzaamheden ook plaatsen, vanuit welke gezichtshoek wij de tandheelkunde ook beschouwen, vroeg of laat zullen we geconfronteerd worden met de harde realiteit, dat *wij* verantwoordelijk zijn voor de bestrijding van een hoog-frequente volksziekte. Wanneer wij op het standpunt staan, dat dit géén regeringstaak is, dan rust op *ons* de verplichting om aan dit probleem onze volle aandacht en energie te besteden door ons in volle ernst te oriënteren op de wijze, waarop men in de geneeskunst meent andere, veel verspreide volksziekten te moeten bestrijden. In dit opzicht biedt het hier aangekondigde boekje van Dr. Buma ook voor ons zó belangrijke perspectieven, dat het gelijk staat met onachtzaamheid, wanneer het niet bestudeerd wordt door ieder die het begrip „sociale tandheelkunde” nog durft te hanteren.

De schrijver blijkt niet alleen volkomen op de hoogte te zijn van de theoretische achtergrond der hier gestelde problemen, hij beschikt bovendien over de, uit eerlijkheid en oprechtheid geboren durf om op ernstige tekortkomingen te wijzen

in het tegenwoordig medisch onderwijs. Dit laatste is vooral voor hen, die te maken hebben met het tandheelkundig onderwijs, zoals dit in de Medische Faculteit is ondergebracht, van belang. Het wekt de schijn, alsof hij een open deur intrapt, wanneer hij opmerkt, dat de mens behalve object ook nog subject is, maar dan wordt vergeten, dat de natuurwetenschappelijke geneeskunde hieraan in geen 200 jaren meer gedacht had. Ook voor hen, die geroepen en uitverkoren zijn om met opoffering en idealisme leiding te geven aan de toekomstige ontwikkeling der tandheelkunst, biedt dit boek een harde, moeilijk aanvaardbare, maar eerlijke en zeer waardevolle voeding.

„De sociale hervormers, die het stelsel der verplichte verzekering in het leven „riepen, hebben geheel over het hoofd gezien, dat het scheppen van nieuwe „behandelingsmogelijkheden voor de massa de behoefte aan behandeling sti- „muleert, zonder dat tegelijkertijd nieuwe financiële reserves en nieuwe functio- „narissen konden worden geleverd om in deze gestegen behoefte te voorzien.”

Misschien dat het ook hen, die leidinggevende functies in onze beroepsorganisaties bekleeden, iets zegt, wanneer de schrijver hierop laat volgen: „De „fout die wij, artsen, allen tezamen hebben gemaakt is, dat we deze, achteraf „zo geheel verklaarbare gang van zaken niet hebben zien aankomen en dus ook „hebben nagelaten preventieve maatregelen te nemen.”

Verder zijn er waardevolle hoofdstukken over de sociologie in de algemene praktijk, over mens en samenleving en over de kwalitatieve veranderingen van het medisch probleemgebied. De diepgaande beschouwing over de geneeskunst in de samenleving vormt de uiterst belangrijke achtergrond waartegen ook sociaal-tandheelkundige problemen afgelezen moeten worden.

Het is voorwaar een dankbaar werk om een boekje als het hier genoemde te mogen aankondigen, omdat men daardoor de voldoening heeft iets te kunnen bijdragen tot de zo noodzakelijke verspreiding van dergelijke zeer belangrijke lectuur.

R. W. Broekman, Utrecht

E. LEHNARTZ. *Einführung in die chemische Physiologie*, 10e druk 1952, 532 resp. 549 bldz. Uitgever: Springer, Berlin-Göttingen-Heidelberg.

Het reeds voor de oorlog zeer gewaardeerde boek van Lehnartz is na een practisch ongewijzigde herdruk der vooroorlogse uitgave in 1943 nu weer in overeenstemming met de stand van ons tegenwoordig weten. Het is een verheugend feit, dat de schrijver ondanks de enorme hoeveelheid nieuw materiaal op chemisch fysiologisch gebied met een relatief bescheiden uitbreiding van de omvang van het werk wist te volstaan. De oorspronkelijke structuur van het opmerkelijk omgewerkte boek bleef ongewijzigd. Een helder descriptief gedeelte maakt ons bekend met de biologisch belangrijke stoffen zoals koolhydraten, lipoiden, eiwitten, vitaminen, hormonen en fermenten, die voor het begrip der chemisch fysiologische processen onmisbaar zijn. Bovendien komen in een beknopt hoofdstuk in grote trekken ook de fysisch-chemische wetmatigheden ter sprake, die voor de functies der cellen en organen van fundamentele betekenis zijn.

De wijze, waarop in dit mooie boek de nieuwste aanwinsten — om slechts enkele voorbeelden te noemen, betreffende de afbraak van het glycogeen, de

citroenzuurcyclus en de energierijke fosfoorverbindingen — duidelijk zijn uiteengezet, strekt tot bijzondere aanbeveling.

Het door de uitgever goed verzorgde boek is met het oog op de stijl voor de buitenlander gemakkelijk te lezen en verdient m.i. dezelfde populariteit als Harrow's Textbook of Biochemistry. E. Hecht

---

EWALD HARNDT: *Die Gussfüllung*, 4e druk. 87 blz. Joh. Ambr. Barth Verlag, München. D.M. 8.80.

Schr. blijkt een groot voorstander van inlay's als vulmateriaal. Naast enkele nadelen (weefseloffer) acht hij de kans van randcaries belangrijk minder, evenals het tot paradentose leidende overstaan aan de cervicale rand, terwijl de mogelijkheid tot een juist contact met de natuur-elementen groter is. In tegenstelling met plastisch vulmateriaal zijn bij juiste metaalkeuze mindere erosie en oxydatie waarborgen voor een langer houdbare herstelling.

Voor wie behoorlijk thuis is in de toepassing van inlay's, zowel naar de directe als naar de indirecte methode vervaardigd, bevat het boekje weinig nieuws. Toch heeft het bestaansrecht, doordat de practicus er aan de hand van 190 fraaie en duidelijke tekeningen de reeks van toepassingsmogelijkheden en de voor- en nadelen aan de verschillende methoden verbonden, gecompriëerd bijeen vindt.

Opvallend is in het in 1953 uitgegeven boekje de voorkeur, die schrijver blijkt te geven aan b.v. Kerr-afdrukmasa boven de moderne alginaten, die, naar hij schrijft, in Duitsland niet in behoorlijke kwaliteit te verkrijgen zijn.

G. D. Margadant